SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1981

av Aida Birinxhiku (S)

Stärkt skydd mot hedersrelaterat våld och förtryck

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att införa ett nationellt förebyggande program mot hedersrelaterat våld och förtryck och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka skyddet mot att barn till följd av hedersrelaterat våld och förtryck tvingas avsäga sig sitt svenska medborgarskap, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka det konsulära stödet till personer som förs utomlands eller hålls kvar mot sin vilja i en hederskontext, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Hedersrelaterat våld och förtryck är ett akut och allvarligt samhällsproblem. Alla barn och unga har rätt till en uppväxt fri från hot, kontroll och våld. Därför måste det hedersrelaterade våldet och förtrycket mötas med samhällets samlade kraft.

Arbetet behöver bedrivas på flera nivåer. Ett viktigt steg skulle vara att införa ett nationellt förebyggande program som riktar sig till pojkar och flickor som befinner sig i sammanhang där strukturer och normer kring heder är tonsättande. Samtidigt behöver både det systematiska och det uppsökande arbetet stärkas för att tidigt upptäcka

utsatthet. Här är elevhälsans arbete och samverkan med andra berörda aktörer helt avgörande. Vikten av ett sådant arbete framgår bland annat av Västerås stads kartläggning, där 87 flickor under en tvåårsperiod har uppgett att de utsatts för könsstympning. Uppgifterna framkom genom att skolsköterskor systematiskt ställde frågor om könsstympning vid hälsobesök.

Vidare ska ingen mot sin vilja tvingas avsäga sig sitt svenska medborgarskap till följd av hedersrelaterat våld och förtryck. Sedan oktober 2024 gäller ett förstärkt skydd som innebär att en befrielse från svenskt medborgarskap inte får strida mot barnets bästa samt att barn som fyllt tolv år som huvudregel själva måste samtycka. Lagändringarna är välkomna, men barn som lever under stark kontroll från sina närstående kan ha svårt att uttrycka sin verkliga vilja eller motsätta sig vårdnadshavarnas vilja. Barnombudsmannen har exempelvis framhållit att starka rättssäkerhetsskäl talar för att beslut om barns befrielse från svenskt medborgarskap bör underställas domstolsprövning. Det finns därför skäl att se över behovet av att ytterligare stärka skyddet för att säkerställa att barn som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck inte förlorar sitt svenska medborgarskap till följd av tvång eller påtryckningar.

Även det konsulära stödet till personer som förs utomlands eller hålls kvar mot sin vilja i en hederskontext behöver stärkas. Många utsatta saknar tillgång till pass, pengar eller möjlighet att själva kontakta svenska myndigheter. Barn och unga riskerar dessutom att stå utan hjälp när vårdnadshavare motsätter sig insatser och socialtjänsten saknar förutsättningar att agera. Det finns således behov av att ytterligare förbättra möjligheterna för utsatta personer att få stöd i dessa sammanhang.

Arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck kräver både tidiga insatser och ett starkare rättsligt skydd. Mot denna bakgrund bör regeringen vidta åtgärder i enlighet med vad som anförs i motionen.

Aida Birinxhiku (S)